

Detective skills

Zoeken naar erfgenamen in het buitenland is voor veel notarissen als zoeken naar een speld in een hooiberg. Niet veel landen registreren inwoners zo goed als Nederland en overall hanteren ze andere wetgeving, bronnen en systemen. Soms kun je zelfs heel gemakkelijk je naam veranderen. Onderzoeker Klaas Zondervan durft dan ook wel te zeggen: 'De notaris is niet voldoende toegerust om in het buitenland onderzoek te doen.'

TEKST Jessica Hendriks | BEELD Roel Ottow

De schoonzus van een dementerende man vroeg mij laatst of hij nog een testament kon maken, en zo niet, waar zijn nalatenschap dan naartoe gaat', vertelt notaris John Kroes uit Alphen aan den Rijn. 'Een testament maken is niet meer mogelijk als je dement bent, dus legde ik haar uit wie dan de erfenis krijgt. De man had geen kinderen en bleek geen broers en zussen in Nederland meer te hebben. Volgens de schoonzus zijn die al jaren geleden geëmigreerd naar de Verenigde Staten en is er geen contact meer. De dementerende man was de jongste van het gezin, de kans is dus groot dat de broers en zussen al niet meer leven. Als hij overlijdt, wordt dat dus zoeken naar alle kinderen van die broers en zussen. Die kunnen flink verspreid wonen.' Kroes weet nu al dat als die erfenis moet worden verdeeld, er veel werk aan de winkel is. Tijd om zijn *detective skills* aan te boren of een van de medewerkers onderzoek te laten doen, is er niet met een drukke nalatenschapspraktijk en dus roept hij vaak externe hulp in.

LEVENSLIJP

In 2015 zijn bijna 150.000 mensen naar het buitenland geëmigreerd. In 2000 waren dit er nog bijna 80.000. Dit blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek. In de kelder van het CBG Centrum voor familiegeschiedenis in Den Haag staan 6 miljoen persoonskaarten. Hierop staat de levensloop van een persoon. Zo staat er ook op wie iemands ouders zijn, met wie hij of zij is getrouwd en of er kinderen zijn. Voor Martine Zoeteman-van

Pelt, medewerkster van de afdeling expertise, al 17 jaar een flinke bron van informatie als notarissen bij haar aankloppen voor erfgenamenonderzoek. Ook voor ingewikkelde buitenlandse onderzoeken kunnen zij bij haar terecht. 'Wij maken gebruik van buitenlandse genealogische websites, ambassades en onderzoeksbureaus. Het meeste doen we via internet. Daarnaast hebben wij kennis van hoe het in andere landen eraan toegaat. Zo staan in Australische overlijdensakten ook alle namen van de kinderen. Best handig. Die kennis hebben notarissen, advocaten en particulieren niet.'

VERENGELST

Niet in alle landen wordt het zoeken zo gemakkelijk gemaakt. 'Nederlandse namen worden in Amerika weleens verengeld. Dan ben je op zoek naar Kees, die nu Casey heet. Dat is lastig. Of een land als Zimbabwe, daar raken we ook nog weleens iemand kwijt. Voor Oostbloklanden verwijzen wij door naar gespecialiseerde Duitse onderzoeksbureaus.' Het zoeken naar Nederlanders in emigratielanden uit de jaren vijftig van de vorige eeuw, zoals Amerika, Canada en Australië, wordt voor het CBG alleen maar gemakkelijker. Over een tijdje krijgen zij het vestigingsregisterarchief erbij. Dat zijn alle persoonskaarten van Nederlandse emigranten. 'Stel iemand vertrok in de jaren vijftig van de vorige eeuw met zijn hele gezin naar Amerika, dan kunnen wij zien welke kinderen er in Nederland zijn geboren voordat ze zijn vertrokken. En vaak staat er op zo'n kaart ook waarnaartoe zo iemand is vertrokken. Dat geeft een aanknopingspunt.'

'Je kunt alleen maar vaststellen dat iets er niet is, door al het andere te bewijzen'

OPLICHTERS

Erfgenamenonderzoeker Klaas Zondervan gaat nog een stap verder. Hij heeft contact met verschillende collega's in het buitenland. 'Zij kennen daar de weg, de cultuur en spreken de taal. In Amerika hebben ze geen centraal bevolkingsregister en zijn ze heel sceptisch. Als je daar contact opneemt met iemand en zegt dat er een erfenis is, hangen ze op. Dan denken ze dat ze te maken hebben met een oplichtersbende.' Zo'n geval had Zondervan een tijdje geleden. 'Erfgenamen zijn met de papieren van de Nederlandse notaris naar een bank gegaan. Zelfs daar zeiden ze dat het vals was. Heel bijzonder. Vervolgens hebben ze nooit meer gereageerd. Het is dan van belang dat iemand die de cultuur kent, hen uitlegt hoe het zit.' Een notaris die tegen dit soort obstakels aanloopt, is volgens Zondervan lang

bezig met zo'n onderzoek. En zal er vaak zelf ook niet uitkomen. 'Zo heb ik ook een notaris geholpen die een overlijdensakte in Australië had opgevraagd, drie keer zelfs. Nooit wat van gehoord. Alsof er ergens in de vertaling iets misgaat. Binnen twee weken was ik klaar met die zaak.'

IN DE TAXI

Soms vraagt Zondervan collega's in het buitenland op pad te gaan. Het erfgenamenonderzoek gaat dan wel heel erg op het tv-programma Spoorloos lijken. 'Gelukkig gebeurt het niet vaak. Een tijd geleden ging ik aan de slag voor een notaris die een legataris zocht in Guyana. Ik heb daar ook een correspondent. Die is uiteindelijk in een taxi gestapt en naar het laatst bekende adres gereden. En boven

het winkeltje dat hij vond, woonden nog familieleden. Die hebben het adres van de legataris kunnen geven.' Ook Zoeteman-van Pelt heeft van die bijzondere gevallen: 'Ik heb weleens een onderzoek gedaan voor een mevrouw. Zij zocht al ruim twintig jaar naar haar vader die in de jaren tachtig van de vorige eeuw naar Engeland was vertrokken. Nooit meer had zij iets van hem gehoord. Ze voelde zich erg in de steek gelaten. Ik had hem binnen vijf minuten gevonden. Hij bleek al te zijn overleden drie maanden na aankomst in Engeland.'

TE RADE BIJ FAMILIE

Maar hoe ver moet je als notaris gaan met je onderzoek? Zondervan meldt zich met overlijdensakte en volmacht van de notaris in het buitenland, raadpleegt daar het equivalent

van de burgerlijke stand en andere registers. 'In principe is het de taak van de notaris om zo veel mogelijk zekerheid te verkrijgen, dus ook als geen vermoeden bestaat dat er een kind is, moet hij toch onderzoek doen. Als in die registers helemaal niks wordt gevonden, kun je ervan uitgaan dat er in ieder geval geen buitenlandse kinderen zijn. Je kunt alleen maar vaststellen dat iets er niet is, door al het andere te bewijzen.' Sabine Heijning,

deskundig op het gebied van internationaal privaatrecht, is hierover duidelijk: 'Je moet in redelijkheid onderzoek doen.' Zij vervolgt: 'Het probleem is natuurlijk dat je soms ook kunt zoeken naar een speld in een hooiberg. Belangrijk is dus altijd om eerst bij de familie te rade te gaan. Wat weten zij? Vraag daarbij ook standaard naar banden met het buitenland. Heeft iemand daar gewoond of gewerkt, dan is de kans groter dat daar nog een erfgenaam rondloopt.' Volgens Heijning komt het ook voor dat de familie informatie achterwege laat omdat zij de erfenis niet willen delen. 'Vraag de familie een verklaring te ondertekenen waarin staat dat er geen kinderen zijn, althans niet dat zij weten. 100 procent zekerheid heb je nooit. Als je maar goed onderzoek doet, of laat doen.'

NIET ROMMELEN

Tot het vestigingsregisterarchief er is, zoekt Zoeteman-van Pelt vooral via internet. Notarissen adviseert zij niet hetzelfde te doen. 'Een website zoals WieWasWie.nl is nog niet volledig, online stambomen kloppen niet altijd en abonnementen op buitenlandse genealogische websites zijn voor een notaris alleen heel duur. Houd daar rekening mee.' Ook notaris Kroes zegt: 'Ga zelf niet zitten rommelen. Wij hebben als beroepsgroep de neiging alles zelf te willen doen, maar we moeten meer gaan samenwerken met derden. Als ieder een punt van de taart eet, vinden wij die taart allemaal lekker. Zodra ik de punt van een ander opeet, ben ik misselijk. Dat moet je niet willen.' ■

WAT KAN JE DOEN ALS NOTARIS?

Bij vermoeden buitenlandse link

- Maak bij het verzoek om een verklaring van erfrecht ook een afspraak voor een *face-to-face* intakegesprek.
- Doe voordat het intakegesprek plaatsvindt BRP-onderzoek. Let op dat dit register niet altijd volledig is, met name voor personen die uit Nederland weg zijn gegaan.
- Vraag tijdens het gesprek naar buitenlandse activiteiten en familieleden.
- Als er geen link is gevonden, vraag zo nodig de familie om een verklaring te tekenen waarin zij zeggen dat zij niet op de hoogte zijn van mogelijke kinderen/ langstlevenden (en anderen) in het buitenland.

Bij buitenlandse link

- Vraag de familie naar gegevens.
- Vraag de persoonskaart op uit het vestigingsregister bij het CBG.
- Check het niet-ingezetene register van het BRP. Hierin staan gegevens van iedereen die niet in Nederland woont, maar wel een band heeft met de Nederlandse overheid, en van personen die naar Nederland komen, maar hier korter dan vier maanden zijn.
- Schakel hulp in. Hierna wordt het werk voor specialisten.
- Toch zelf verder willen? Zoek nog via internet en kijk op WieWasWie.nl. Houd er rekening mee dat niet alle informatie volledig en betrouwbaar is.
- Probeer aan de hand van deze gegevens zelf contact te zoeken. Let wel op: vaak weet je inmiddels wel dat er een erfgenaam is, maar adresgegevens vinden, kan lastig zijn.
- Schakel alsnog hulp in.